

- NOMACHI, MOTOKI 2024. The Slavic Literary Micro-Languages. In: ŠIPKA, DANKO – BROWNE, WAYLES eds., *The Cambridge Handbook of Slavic Linguistics*. Cambridge University Press, Cambridge, Mass. 641–656. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781108973021.031>
- RÁGYANSZKI GYÖRGY 2018. *A Dűsevní Liszt (1922–1941) mint a muravidéki evangélikus nyelvtervezés forrása*. In: ISTVÁN ANNA szerk., *Reformáció és kánon a szláv irodalmakban, kultúrákban és nyelvekben. Tanulmánykötet*. ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék, Budapest. 117–128.
- SZŐKE BÉLA MIKLÓS 2019. *A Karoling-kor Pannóniában*. Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézet – Magyar Nemzeti Múzeum – Martin Opitz Kiadó, Budapest. (Mosaburg/Zalavár I.)
- TÖLGYESI TAMÁS 2024. [Ismertetés erről:] GREGOR 2023. *Magyar Nyelv* 120: 367–373.
- ZOLTÁN ANDRÁS 1987. *A hálát ad kifejezés eredetéről*. In: GREGOR FERENC – NYOMÁRKAY ISTVÁN szerk., *Szlavisztikai tanulmányok. Emlékkönyv Király Péter 70. születésnapjára*. ELTE, Budapest. 427–437.
- ZOLTÁN ANDRÁS 2001. *A szláv mikronyelvek helyzete és fennmaradási esélyei. Kisebbségkutatás* 10: 534–537.
- ZOLTÁN ANDRÁS 2015. *Szláv–magyar nyelvi kapcsolatok a 11. században. Helynévtörténeti Tanulmányok* 11: 35–44.
- ZOLTÁN ANDRÁS 2022. *Magyar mintájú tükörszavak a ruszinban (Kutka János katekizmusa alapján)*. – In: LYAVINECZ-UGRIN MARIANNA et al. szerk., *Studia in memoriam Stephani Udvari / Статї на честь 70-ліття Іштвана Удварія*. Hodinka Antal Ruszin Értelmiségi Egyesület, Budapest. 108–114.

ZOLTÁN ANDRÁS

Eötvös Loránd Tudományegyetem

TÁRSASÁGI ÜGYEK

Balázi József Attila

(1954–2024)*

Kedves Attila! E végső órán megrendülve búcsúzunk Tőled. Hirtelen halálod még azokat is megdöbbsentette, akik csak futólag ismertek. Memento mori! Halálod váratlan-sága mindannyiunkat figyelmeztet!

Az 1980-as évek elején az ELTE Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke hallgatójaként ismertünk meg: tanítványunk voltál, majd kollégánk és barátunk lettél. Az utóbbi években megfeszítve, éjszakába nyúlóan, napi 10–12 órát dolgoztál. Úgy dolgoztál, mint aki nagyon siet, mert e földi létben már nincs sok ideje hátra. Pedig hosszú, munkás éveket kértél-reméltél magadnak. „Sok feladat vár még rám” – mondogattad gyakran. „S aztán – tetted hozzá – úgy a 90-es éveimben, már csak pihenni, szemlélődni és

---

* Elhangzott Balázi József Attila temetésén, 2024. február 7-én, a váci alsóvárosi temetőben.

utazgatni szeretnék.” Nem így történt! Szellemi és fizikai erőd teljében ragadott el a halál. Ám megadatott Neked a rilkei értelemben vett „önsorsból kinövő saját halál”: elkerülted a lassú léépüléssel, betegségekkel nehezített öregkori szenvedést és a vele járó kiszolgáltatottságot. Megkaptad a könnyű, gyors halál kegyelmét.

Sokáig kerested és nehezen találtad meg a Neked való tevékenységi formákat: azokat a szellemi lehetőségeket, melyekben kényszerek nélkül, szabadon kiteljesedhettél, főnök megszabta külső munkarend nélkül, saját beosztásod, ritmusod, belátásod szerint dolgozhattál. Az egyik ilyen terület a tanítás volt, a másik pedig a független, intézményekhez szorosan nem kötődő tudományos munka. Tanításra – magántanítványaid mellett – elsősorban külszolgálataid idején: orosz egyetemeken, majd Kínában és Dél-Koreában – lektorként dolgozva – nyílt lehetőség. Ebben a munkakörben tanítványaidal a magyar nyelv és nyelvészet mellett irodalmunkkal és kultúránkkal is kedvedre foglalkozhattál.

Jelentős tudományos munkásságod java pedig a Tinta Könyvkiadóval s vezetőjével, Kiss Gáborral való gyümölcsöző munkakapcsolatodból született: az utóbbi hat-nyolc évben nagy gyűjteményes frazeológiai-lexikográfiai munkáid sora jelent meg a Hasonlat-szótártól (2017) a Szólásbúvárlatokon át (2021), a kínai közmondás- és szóláskines párját ritkító, úttörő feldolgozásáig (2022). S emellett hány kisebb vagy szerzőtárral készített munkát adtál közre, hány könyvet lektoráltál, bevezető tanulmányt, előszót, utószót, jegyzetanyagot készítettél a kiadó különböző kiadványaihoz!

Ehhez a komoly munkához a nyugodt, otthonos szellemi hátteret az Akadémiai Könyvtár biztosította számodra. A könyvtárban naponta munkálkodva mindenkit ismer-tél, a segítőkész könyvtárosokat és az olvasókat egyaránt, mindenkivel váltottál egy-két kedves, baráti szót, s az intenzív munka mellett is jutott idő egy-egy kávé melletti rövid beszélgetésre! Szinte hozzátartoztál a könyvtárhoz, fájó hiányt hagyva magad után. Akár-csak barátaid körében.

A tiszteletedre hadd idézzek most Reményik Sándor Halotti beszéd a hulló leveleknek című verséből! Ezt a verset – tudom – Te is szeretted! A költő – az évezredes európai irodalmi toposzt követve – ősi, színpompás hulló levelekhez hasonlítja a halandó emberiséget:

Látjátok, feleim, hogy mik vagyunk?
 Bizony bíbor és bronz és arany
 És örökkévaló szent szépség vagyunk.
 Ahogy halódunk, hullunk nesztelen:
 Bizony, e világ dőre, esztelen
 Pompájánál nagyobb pompa vagyunk.
 Nem történhetik velünk semmi sem,
 Mi megronthatná szép, igaz-magunk.
 Míg a fán vagyunk: napban ragyogunk,
 S ha alászállunk, vár a hús avar,
 Testvér-levél testvér-lombot takar,
 Ott is otthon vagyunk. [...]
 Látjátok, feleim, hogy mik vagyunk?
 Ha végre földanyánk része leszünk,
 Ott is szépek leszünk.
 Ott is otthon leszünk. [...]

Bizony bíbor és bronz és arany
És örökkévaló szent szépség vagyunk.

Kedves Attila! Isten veled! Emléked megőrizzük! Nyugodj békében!

HORVÁTH KATALIN
ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Prószéky Gábor 70 éves*

Nem kis feladat egy életpályát összefoglalva méltatni, hát még ha egy olyan sokoldalú személyiségről van szó, mint Prószéky Gábor, aki az idén lett 70 éves. Beszelnünk kell ugyanis a számítógépes nyelvészet nemzetközileg is elismert kutatójáról, a sikeres üzletemberről, az iskolateremtő professzorral, aki PhD-s diákok generációit nevelte ki, valamint a briliáns előadóról, aki képes a legbonyolultabb tudományos problémákat közérthetően és plasztikusan elmagyarázni, és a sort még folytathatnánk tovább is.

Megtiszteltetésnek tartom a felkérést, hogy méltassam Prószéky Gábor munkásságát, bár természetesen már az elején jeleznem kell elfogultságomat az ünnepelt iránt, hiszen évtizedek óta mindketten számítógépes nyelvészettel foglalkozunk, az utóbbi években pedig elég szoros kötelékben dolgozunk együtt a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpontjában (lánykori nevén: MTA Nyelvtudományi Intézet), ahol az egyik helyettese vagyok.

Gábor a budai várnegyedben nőtt fel, ami meghitt terepe volt idilli gyerekkorának. A Piarista Gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait, ami az akkori rendszerben enyhén szólva nem jelentett jó ajánlólevelet az egyetemi felvételihez. Miután több alkalommal osztályidegenként elutasításra talált, fizikai munkásként kereste boldogulását, így lett egyebek mellett a Magyar Gördülőcsapágó Műveknél rakodómunkás. Maga is meglepődött, amikor három próbálkozás után végül mégis sikerült tudományos pályára lépni, ugyanis felvételt nyert az ELTE TTK programozó matematikus szakára, ahol 1979-ben diplomát szerzett. Ez azonban nem elégítette ki, és 1981-ben elvégezte a programtervező matematikus szakot is. Időközben megerősödött érdeklődése a nyelvészet iránt, aminek köszönhetően 1982-ben elvégezte az ELTE Bölcsészkarán az általános és alkalmazott nyelvészet szakot is.

Bár ebben az időben már csatlakozott az MTA Nyelvtudományi Intézet legendás 13. szobája holdudvarához, a sors úgy hozta, hogy egyetemi tanulmányai után egy másik MTA-intézetben, a Zenetudományi Intézetben helyezkedett el. Ez persze nem volt véletlen, mert Gábor akkortájt szaxofonon és más fúvós hangszereken játszott (az QWYX együttes tagjaként). Képzettsége és érdeklődése azonban hosszabb távon egyértelműen arra predesztinálta, hogy a számítógépes nyelvészetben mélyedjen el, ahol az ebben az időben megjelenő személyi számítógépekkel óriási távlatok nyíltak a gyakorlati alkalmazá-

---

* Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 2024. május 14-i ülésén (ELTE BTK, Budapest).